

Beogradske Novine

Периодика
 1 Примерак

Broj 1.

BEOGRAD, subota 1. januara 1916.

GODIŠTE II.

UREDNIŠTVO i UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3., TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

Posjet vrhovnog zapovjednika vojske Njegove Carsko i Kraljevske Visosti maršala nadvojvode Fridrika u Beogradu.

Svečano otvaranje željezničke ćuprije.

U četvrtak je, 30. decembra, bilo svečano otvaranje željezničke ćuprije, u prisustvu vrhovnog zapovjednika austro-ugarskih vojska, Njegove Carsko i Kraljevske Visosti maršala nadvojvode Fridrika, ćuprije, koju je odmah u početku rata porušila srpska vojska i koju su nakon zauzeća Beograda odmah opet izgradile austro-ugarske i njemačke željezničarske čete. Nadvojvoda je naročito došao u Beograd da prisustvuje kod ove slave, koja je od najveće historijske važnosti i ujedno jasan znak, koliku pažnju i skrb naša uzvišena vladalačka kuća doprinosi našoj zapovjednoj Srbiji.

U 9 sati prije podne stigao je nadvojvoda sa svojom pratnjom posebnim dvorskim vozom u Zemun. Odavle se je uputio automobilom do početka samog mosta, gdje su ga dočekali visoki dostojanstvenici, i kod njega se javili. Bio je tu ministar rata feldzeigmeister barun Krobotin, generalni guverner, preuzvišeni gospodin podmaršal grof Salis-Seewis, u pratnji svog šefa generalnog stožera podpukovnika Otto Gellinek, zapovjednik mosne brane i gradski zapovjednik generalmajor Kuhinka, dalje generalmajor Rhön von Vrbas, koji je zapovjedao postrojenim četama, na koncu predsjednik beogradske policije podpukovnik Crevato.

Pošto je nadvojvoda primio prijavitelje posvetili su prisutni vojni sveštenici ćupriju. Zatim je slijedilo razmatranje ćuprije i maršal je prvi pješke prešao preko mosta, gdje ga je dočekao automobil i njegova pratnja. Odavle se odvezao maršal da pregleda postrojene čete, koje su bile postavljene od ulice Miloša Velikog, i to od raskrsnice Nemanjine ulice do ulice kralja Milana. Ove su čete bile jake odprilike tri i po ratna bataljuna, zajedno sa njemačkim četama, koji su u redovima stajale sa svojim austrijskim drugovima. Nadvojvoda je najpomišnije pregledao čete, sa mnogim odlikovanim vojnicima razgovarao, i na koncu podijelio odlikovanja na

austro-ugarske i njemačke časnike, koji su bili zaposleni kod gradnje mosta.

Poslije toga otišao je nadvojvoda pješke u časničku menažu, koja se nalazi u prijašnjem srpskom „oficirskom domu“, gdje je bilo defilovanje četa.

Poslije defilovanja pozdravio je nadvojvoda govorom časnike austro-ugarskih i njemačkih željezničkih četa, pa im se u ime previšnje službe zahvalio na izvanrednom radu oko podizanja mosta.

Zatim je nadvojvoda otišao u veliku dvoranu kasina, koja je bila krasno uređena od podpukovnika Teil-a. Ovdje je obdržao nadvojvoda cerele, gdje su mu policijski predsjednik podpukovnik Crevato i ostali funkcionari predstavljeni, našto je nadvojvoda pregledao fotografije iz srpsko-bugarskog rata, koje su nagjene u jednoj ovdašnjoj knjižari.

Prema programu morao bi bio nadvojvoda pregledati Kalimegdan i konak, ali pošto je defilovanje četa predugo potrajalo, vratio se je nadvojvoda automobilom preko drvene ratne ćuprije u Zemun, odakle je opet otputovao dvorskim vozom.

Prošlost i budućnost.

Današnjim danom započinje nova godina 1916. — treća godina najvećeg svijeta ratova. U mirno doba svatko se veseli današnjem danu, ali kraj sveg veselja i opšte radosti, nikoji misaoni čovjek nije zaboravio, da položi sebi račun o prošloj godini. Na temelju ovog računa postavlja svaki svoje nade za budućnost.

Zaista bi bilo nedostojno, da s radošću i s veseljem stupimo u novu godinu. Nedostojno bi bilo, kad istodobno hiljade i hiljade naše braće prolijevaju na raznim bojištima svoju krv. Sve naše želje, naše misli i naše nade moraju biti ozbiljne, dostojne ozbiljne ove dobe. Ali više nego ikada, baš taj dan treba da pogledamo u prošlost, jer na njezinom temelju možemo sebi postaviti više nego pravu sliku budućnosti; sliku — sigurne pobjede.

Kako je bilo na novu godinu 1915! Sasma je drugačiji bio tada položaj Austro-Ugarske i njezinih saveznika. Rusi su sa silnim svojim vojskama stajali duboko u Galiciji i prijetili granicama njemačke carvine. Makar je Srbija bila u više krvavih

bitaka poražena, morali smo sa svojom vojskom odstupiti, jer smo naše čete nužno trebali na drugim frontovima, osobito na sjeveru, protiv ruske najezde. Na koncu je i savezna Ruska, koju je objest sporazumnih sila bila natjerala u rat, bila napadnuta na tri fronta. Nikada nijesmo silnu premoć Rusije, Francuske i Engleske toliko osjećali, kao u ovaj čas — na koncu godine 1914. Svaki čas su se nadali naši neprijatelji, da će nas smlaviti. Nije bilo bolje ni u prvim mjesecima godine 1915. Pržemišl je pao nakon junačke obrane, a milijoni su ruskih četa nasrtali na karpatske bedeme. Neizmjerni su bili gubici Rusa, ali na junačkom i besprimjernom otporu austro-ugarskih četa razbila se je strašna ruska bujica: karpatske su prašume postale grob ruske moći i snage. Kada se je moskovski kolos izmorio, taj su čas upotrijebile centralne vlasti, da rade. Sa mnogo slabijim silama, nego što je još bila ruska vojska, nakon najužasnije bitke probite su u maju ruske linije na Dunajcu kod Gorlicza. Pobjeda je slijedila pobjedu i nečuvenom brzinom, da joj u historiji nema primjera, protjerani su Rusi iz Galicije. Pržemišl i Lavov su zaposjednuti, a ruska je vojska, najveća vojska što ju je svijet ikada vidio i upamtio, razbijena do nogu bježala u svoju zemlju. Koja razlika! Austro-Ugarska je vojska, makar za više od dvije trećine slabija, svoju zemlju uporno i junački branila i konačno obranila. Rusi nijesu mogli zaustaviti pobjedonosno prodiranje austro-ugarskih i njemačkih vojski, a njihove su tvrgjave, za koje je podignuće dala Francuska 25 milijardi franaka, pale lako jedna za drugom, pobjednicima u ruke. Austro-Ugarska je imala braniti samo jednu tvrgjavu. Ovu su Rusi morali podsijedati punih sedam mjeseci, izgubili su kod toga više od sto hiljada ljudi i nikada je ne bi bili zauzeli, da im nije došla u pomoć glad. Koliko su slavni junački branitelji Pržemišla od branitelja ruskih tvrgjava Varšave, Novo-Georgijevska, Kovna, Ivangorada i Brest-Litovska, koji se nijesu osjećali sigurnima ni za jakim bedimima, nego svoj „pobjedonosni uzmak“ nastavljali, dok ih nije zaustavila zapovjed vlastitih njihovih saveznika Francuske i Engleske. Organizator je ovog „genijalnog uzmaka“ veliki knez Nikolaj Nikolajevič prognan u Kavkaz, gdje će imati u zatišju prilike

razmišljati o razlici, kako je pao Pržemišl, a kako Brest-Litovsk. Porazom je ruske vojske, uništena jedna od najvećih nada entente.

Druga je nada entente postala Italija, koju su sebi Francuzi i Englezi kupili za gotovu milijardu engleskoga novca. Italija je prekinula tridesetgodišnji savez sa našom Monarhijom i izdajnički je napala. Ali i ta je nada entente pala rano u grob — još ranije, nego ruska. Talijani su mnogo prije bili poraženi, nego se je itko, pa i mi sami, nadali. Danas oni stoje iznureni i krvavih lubanja na obalama Soče, koja je danas postala grobom više stotine hiljada Talijana, koji u svom nemogućnom bijesu bombardovaju bolnice.

Pošto je Rusija potučena, a Italiju stigla ista sudbina, jedina je još nada entente bio Balkan. Nepoštenim je obećanjima zavedena mala Srbija pošla u rat protiv Austro-Ugarske i Njemačke, kojima se je pridružila i Bugarska, da osveti nanešenu joj nepravdu god. 1913. Srpska je vojska potpuno uništena, a Bugari su na Vardaru porazili ponosne Francuze i Engleze. Zadnje je utecište francuske i engleske vojske, koja je pošla „u pomoć“ Srbiji grad Solun, ali i protiv ovog već napreduju pobjedonosne vojske centralnih vlasti. Nesreća rijetko dolazi sama. Iznenada pregjoše Turci na Dardanelama u ofenzivu i natjeraše najveći dio francuskih i engleskih četa u more. U Parisu i Londonu, gdje su se već priučili na poraze, prikazuje se i ovaj poraz na Dardanelama, kao neki veliki uspjeh. Naravno u Beču, Berlinu, Sofiji i Carigradu dosta su zlobni, pa imaju o svim tim uspjesima sasvim protivno mišljenje.

Ovo je račun, kojim centralne vlasti i njihovi saveznici završavaju godinu 1915. Mi smo teške časove sretno proturili i stojimo danas kao pobjednici. U Parizu i Londonu to već osjećaju i čuju se glasovi za mir. A vladama još nije dosta, pa kada se više ne mogu boriti uspješno vojnicima, oni to čine riječima. Jednoga će dana ipak kucnuti čas mira — nadajmo se još ove godine.

Potopljeni neprijateljski brodovi.

K. B. London, 30. decembra.

Lloyds javljaju, da je potopljen engleski parobrod Hadley, od 1770 tona.

Prema izveštaju iste korespondencije, od putnika i posade na francuskom parobrodu „Ville de la Ciotat“, koji je potopljen, udavilo se osamdeset lica.

Zatim su još potopljeni ovi brodovi:

Engleski parobrod „Yeddo“, 4552 bruto tona, posada je spašena; engleski parobrod Cottingham, sa njega je spašeno sedam ljudi, i belgijski parobrod Ministre Beer-naert, 4215 bruto tona, i sa njega je takogjer spašeno samo sedam ljudi od posade.

Neutralnost Rumunije.

K. B. Milano, 28. decembra.

„Corriere della Serra“ javlja da je Margiloman izjavio, da Rumunija ne namjerava da napusti neutralnost,

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog generalnog stožera.

K. B. Beč, 30. decembra.

Zvanično se javlja:

Rusko bojište:

Borbe u istočnoj Galiciji postaju sve žešće. Neprijatelj je upravio juče svoje napade ne samo na besarabijskom frontu nego i na naše položaje istočno od srednje i južne Strype. Neprijateljski napadi propali su u većini slučajeva još pod vatrom naše artilerije, a gdje to nije bio slučaj, propali su ruski juriši pod vatrom naše pješadije i mašinskih pušaka. Na sjevernom dijelu neprijateljskog napadnog zemljišta, pred mostnom branom kod Burkanova ostavio je neprijatelj 900 mrtvih i teško ranjenih, a predala su nam se 3 podčasnika i 870 vojnika. Ukupan broj na jučerašnji dan zarobljenih neprijateljskih vojnika u istočnoj Galiciji prelazi 1200. Na Ikvi i Putilovki došlo je mjestimično do puščane vatre. Na Korminu i na Styri odbile su austro-ugarske i njemačke čete nekoliko ruskih napada.

Talijansko bojište:

Na tirolskom frontu zaustavljeni su našom vatrom pokušaji neprijatelja, da se približi Torboli i Monte Carbonilo. Na obroncima sjeverno od Tonalskog klanca, pokušali su Talijani, zloupotrebljavajući ženevski barjak, da namjeste svoje žične zaprjeke, ali su u tome sprečeni. Na visoravni kod Doberdoba vogjena je živa borba sa minama, do duboko u noć.

Jugoistočno bojište:

Nikakvi važniji dogadjaji.

Zamjenik glavnog generalnog stožera:
podmaršal pl. Höfer.

Izveštaj njemačkog generalnog stožera.

Iz velikog glavnog stana javljaju:

K. B. Berlin, 30. decembra.

Zapadno bojište:

Engleski pokušaji sjevero-zapadno od Lilla, da noću 29. decembra iznenadno prodru u naše položaje, nijesu ispjeli. Jedno je malo noćno preduzeće naših četa jugoistočno od Alberta uspjelo i tom je prilikom zarobljeno nekoliko desetina Engleza. Na Hartmannsweilerkopfu povratili smo dijelove jarka, koji su ostali u francuskim rukama. U ostalim položajima došlo je na mnogim mjestima na frontu, pod povoljnim izvidničkim odnošajima, s vremena na vrijeme do žive puščane borbe. Djelovanje aeroplanima na obe strane bilo je vrlo živo. Jedna neprijateljska aeroplanska eskadra napala je mjesta Werwique, Meniu i tamošnje kolodvore; nije pro-uzrokovan nikakav vojnički kvar, ali je

povrijeđeno 7 stanovnika i ubijeno jedno dijete. Jedan je engleski aeroplan, u zračnoj borbi sjeverozapadno od Cambrai, oboren.

Istočno bojište:

Južno od Schloka, kao i na više mjesta vojne grupe generala von Linsingena, odbijeni su napadi ruskih letećih kolona. Kod vojne grupe generala grofa Bothmera odbile su austro-ugarske čete napad jakih ruskih snaga protiv mosne brane kod Burkanova na Strypi, i pored velikih krvavih gubitaka ostavio je neprijatelj na bojištu i oko 900 vojnika, koji su zarobljeni.

Balkansko bojište:

Položaj je nepromijenjen.

Izveštaj turskog generalnog stožera.

K. B. Carigrad, 30. decembra.

Glavni stan saopštava:

Irakška fronta:

Borba se kod Kut-el-Amara nastavlja sa dužim prekidima. Pri zauzeću Seik Aide zaplijenili smo od Engleza 450 kanti sa petrolejem i benzinom.

Kavkaška fronta:

Osim omanjih borbi izvidnica ništa novo.

Dardanelska fronta:

Noću od 27. na 28. decembra i 28. decembra vogjena je artiljerijska borba sa naših položaja i neprijateljskih krstaša i torpednjača. Neprijateljski brodovi upravili su svoju vatru bez ikakva uspjeha na Anafortu i Ari-burnu, ali su učutkani i primorani da se udalje. Kod Seddil-Bahra noću od 27. na 28. decembra i 28. decembra velika vatra bombama i torpedima protiv našeg desnog i našeg lijevog krila. U centru artiljerijski dvoboj. Po podne su dva krstaša upravila svoju vatru na naše desno krilo, u raznim pravcima, ali protiv vatom naše artilerije učutkani su neprijateljski krstaši. Jedan krstaš je jednim hicem pogogjen. Do podne smo vatom naše artilerije oborili i jedan neprijateljski dvoplošnjak, koji je letio nad Jenikejem i Kum-Kale. Dvoplošnjak je pao u more i odvučen je prema Imbrosu. Naše anatolske obalne baterije upravile su uspješno vatru na luke kod Teke-Burna, Seddil-Bahra i okolice. 27. decembra vršio je jedan od naših vodenih letećih strojeva izvidnicu nad Lemnosom i Mudrosom, i bacao je sa uspjehom bombe na skloništa u pristaništu od Mudrosa, izazvavši tamo vatru. Na ostalim frontovima ništa novo.

Hapsburška monarkija i Dositije Obradović.

Dositije je Obradović bio svome narodu prvi učitelj, pa mu je želio svako dobro i što bolji napredak. On je iz sve svoje snažne i plemenite duše nastojao, da sebi postavi krasnu, a i veliku zadaću, da bude odgajatelj u onom uzvišenom smislu, u kojem su u 18. i 19. stoljeću radili sa svojim učenicima Pestalozzi, Basedow i Herbart.

Dositije je Obradović nastojao onako, kao i veliki historičar Jean B. Weiss, koji je napisao sam svjetsku historiju, a osobito obradio novije doba. Taj je veliki njemački učenjak snažno svoje znanje stavio u službu velike ideje, da pouči čitaoca o njujarnjoj svezi dogagajaja, koji ravnaju čovječanstvom u raznim stoljećima i u raznim krajevima. Jean B. Weiss je prinio čovjeku ogledalo sa slikom vlastitoga njegovoga bića, pa mu je historijom — tom učiteljicom čovječanstva — pokazao ništetnost njegovu i snagu božju, koja svim tim ravna. Tako Jean B. Weiss djeluje kao odgajatelj u najširem smislu, a kao odgajatelj najvećega ugleda, kojima riječ seže daleko preko školske sobe, dapače preko granica svake škole, jer su je raznašali učenici njegovi vjerno i s poštovanjem. Ovakovo poštivanje stečeno jednom, nije samo na čast i ugled za života, već je kao zrno, koje iz krila rodne zemlje raga stablo, a ovo stablo kroz stoljeća i pokoljenja donasha slatki plod.

Slično gledamo u Dositija Obradovića i slično je njegovo mišljenje u kulturi. Pa upravo, kada se je Dositije bio odlu-

čio početkom osamdesetih godina 18. stoljeća, da izagje svojim književnim radom i da se posveti knjizi, bilo je gibanja i novih oblika života. Veliki je utjecaj imao na Dositija reformni rad cara Josipa II. hapsburškog — pa je njegovo pisanje prožeto najvećim poštivanjem, iskrenom ljubavi i najsrdačnijom odanosti prema velikoj i moćnoj hapsburškoj monarkiji. Kako Dositije oduševljeno gleda u ovo sjedište kulture i ovaj štiti naroda, razabire se iz jedne njegove pjesme, koja mora biti poznata svakom poznavaoocu njegovih djela. U ovoj se pjesmi vidi veza između „Josipovskim pokretom“ i Dositijevim stupanjem u književnost u proljeće 1783. godine. Tu pjeva Dositije:

„..... kćeri mlade, na udaju,
Cveće beru, vence spletavaju,
Sa ružicom svoje prsi krase
I vesele uzvišuju glase
Na pohvalu rimskoga cesara,
Austrijskog Dvora gospodaral“

Govoreći o samom caru Josipu II., Dositije ne može naći riječi, da ga dovoljno uzvisi, pa pjeva:

„Sunce sveta i blagodjetelju,
Blažena majka, koja te rodila,
Sveta sisa, koja te dojila!
Minerva je, Boginja mudrosti,
Prosvetila tvoj duh od mladosti,
Temis s tobom na prestolu sedi
I tvojih usta Astrea besedi — — — — —“

Zanimljivi su Dositijevi filozofski izgledi, kojima odaje, da mu nijesu strane glavne struje tadanjeg duševnog života:

„A sad svoje plane proizvodi.
O vek zlatni, o slatka vremena,
Kad je opšta ljubav užezana,
Srećne smo mi, sretne kćeri — — — — —“

U caru Josipu II. gleda Dositije izvor svega života i svake milosti — i to je u dubini svoje duše uvjeren, pa pjeva:

„Ljubav čistu nećemo gasiti,
Nit' jestestva zakone gaziti.
Blagonama, mi ćemo bit majke,
I ragjati cesaru junake,
Za sav rod naš mi ćemo g' moliti,
Sa suzama njemu govoriti:
Svetla kruno, Josipe Veliki
Prosti milost tvoju, na rod srpski
Obrati lice i tvoj pogled blagi
Na dedova tvojih narod dragi,

O — .“

Na Solun.

Svaki se čas može očekivati navala, austro-ugarskih, njemačkih i bugarskih vojska na Solun.

Grčka je vlada doduše formalno protestovala protiv napredovanja vojski centralnih vlasti na grčkom teritoriju, ali prema izjavama grčke štampe i Rhallisa, vogje najjače stranke u grčkom parlamentu, priznaje Grčka isto pravo centralnim vlastima koje su sebi prisvojile vlasti četvrtnog sporazuma. Radilo se je još samo o bugarskim vojskama. Megjutim je prema vijesti bugarskog službenog organa „Narodni Prava“ grčki poslanik u Sofiji izjavio u ime svoje vlade bugarskom ministru predsjedniku Radoslavovu, Grčka ne ima ništa više protiv toga, da bugarske čete pregjuna grčko zemljište, ako je to u interesu centralnih vlasti apsolutno nužno.

Radoslavov je ovu izjavu primio do znanja s priznanjem i ponovno izjavio, da bugarske čete ne će dirati grčke

Borba Rusije za zlato.

Ruska je vlada obećala vlasnicima zlatnih rudnika u Rusiji povećanje novčane nagrade sa 30%, ali vlasnici rudnika nijesu sa tim zadovoljni, jer je, vele, radna snaga, a i uopšte uzdržavanje rudnika poskupilo 50 do 100%.

Cijena solotničkom zlatu, koja je dosad bila 5.51 rublja, prema najnovijoj odredbi ruske vlade povišena je na 7.15 rublja. Ova cijena, ma koliko bila visoka, još je uvijek niža za više od 20% od cijene, koja je na drugoj strani odobrena; jer od prekupaca koji zlato izvoze u Kinu, plaća se solotničko zlato 8 do 8.60 rublja. I prema tome nije nikakvo čudo, što vlasnici zlatnih rudnika prodaju i stranim agentima.

Razumije se, da su Rusi označili opet „zle Nijemce“ da su oni krivi za ovu novu rusku nezgodu. Nijemce su označili, da su oni dali uputstva stranim agentima, da povise cijene žutoj rudači, da bi se on izvezio u Kinu. Naročito zlato iz prijedjela Amura, Sabajkal-a, Irkucka izvozi se skoro isključivo u Kinu. Besmišljenost tvrdnje, da se rusko zlato otkupljuje za račun Njemačke

uvidjeli su najzad i široki slojevi ruskoga društva. Tako na primjer piše petrogradska „Riječ“ u jednom od svojih posljednjih brojeva: Rusko zlato ne razlikuje se od zlata iz inozemstva i prema tome ne plaća se za rusko zlato neka naročita cijena. Sirovo zlato, izvozi se u Kinu još po jednom ranijem trgovinskom ugovoru. Ovo zlato ne izvozi se za račun Njemačke. Kad bi se predpostavilo, da Nijemci kupuju naše zlato: čime plaćaju oni to zlato? Sa svojim vlastitim zlatom? A to bi tek bila besmislica, koju Nijemci zacijelo nebi učinili, da sirovo zlato plaćaju kovanim zlatom. Sirovo zlato kupuje se za kovano zlato samo za povoljnu cijenu, a ne kada je cijena tako visoka. Dobro, reći će se onda, Njemci zamjenjuju svoju robu posredstvom Kine za naše zlato. A i to je besmišleno, jer je trgovina između Njemaske i Kine za sada svedena na posljednju mjeru. Sa čime plaćaju dakle kineski trgovci naše zlato? Sa našim banknotama. A odakle im te banknote? Iz trgovine sa nama. Treba dakle obustaviti svaki promet i svaku trgovinu sa Kinom.

Ali prekid trgovinskih odnosa između Rusije i Kine, teško će se izvesti, jer Rusija

ne uvozi iz Kine samo neke luksuzne artikle, za koje bi prosto mogla zabraniti uvoz, nego Rusija donosi iz Kine mnoge vrlo potrebne artikle za vojsku i narod. Zato mjerodavni ruski krugovi neće ozbiljno smjeti ni pomišljati na prekid odnosa sa Kinom. Megjutim ažijska zlata u Rusiji i dalje će da raste i to Rusi ne mogu sprječiti, pa ma kakve mjere preduzimali. Činjenica, da je ruska vlada i zvanično obznanila, da doznachava povećanje novčane premije sa 30% vlasnicima rudnika za sirovo zlato, znači u stvari zvanično rusko priznanje o potpunom slomu ruskih finansijskih i vrijednosti ruskih papirnih novčanica. Mnogobrojni frontovi na kojima se Rusi bore, povećali su se sada još sa jednim frontom: Rusija se bori i za zlato i njegovu vrijednost. I na ovom frontu postaje borba sve ozbiljnija u koliko je beznadnija. Rusi jadikuju, ali bez nade, da će im jadikovanje, što pomoći. Jadikovanje Rusije zacijelo se kosnulo i francuskog srca, jer Francuzi imaju mnogo ruskih papira. Ali možda Rusi iskreno ne jadikuju. Jer poznato je, da je dužnik uvijek u boljem položaju nego povjerilac!

interese, dapače svojim napredovanjem protiv Soluna braniti Atenu.

Megjutim Francuzi i Englezi sve spremaju za obranu Soluna. Tako su od Pašića i crnogorske vlade zatražili Englezi, da ovi sve srpske i crnogorske čete iz Arbanije i Crne Gore otpreme u Solun, pošto oni i Francuzi ne mogu slati više daljnje čete na makedonsko bojište.

Interesantno je, što iz Soluna piše specijalni dopisnik „Vossische Zeitung“ Mario Passarge, kojemu je uspjelo nekoliko se dana zadržavati u Solunu.

Njegove vijesti sadržavaju sve, što znamo već od prije o mržnji između ententinih i grčkih četa, koje se megjusobno potpuno ignoriraju. Ali i megju ententnim četama vlada silna nesloga. Passarge broji ententske čete na koje 170.000 momaka i to Francuza, Engleza, ponajviše Šota i crnaca. Topova imade oko 1200 starijih, pa i najmodernijih.

Prva je obrambena linija oko Soluna potpuno dovršena, a sada se podižu utvrde druge. Središte je prve linije selo Topanj, dvadeset kilometara sjevero-zapadno od Soluna, između željezničkih pruga za Karasuli i Bitolj, gdje je izgragjena izvanredno jaka mosna brana. Prva se linija proteže odavle duž lijevih visova prema sjeveru, skreće na oko trideset kilometara zračne linije prema istoku, pa se dalje u pravilnom luka proteže istočno oko Soluna. Na ovom je mjestu u prvom balkanskom ratu zapečaćena sudbina Soluna.

Uporište su druge linije visovi dva kilometara južno od Soluna, na pruži Dojran, a središte je mosna brana na rijeci Galiko. Ova se linija proteže dalje skoro uporedo sa prvom, ali ne brani više neposredno sam grad.

Svako pojedino logorište imade na raspolaganje više automobila, da se u slučaju potrebe uzmognu čete otpremati iz pozicije u poziciju.

Englezi su u okolici gradića Zeri uredili veliki magazin sa hranom, a istočno se od grada protežu veliki hangari, za aeroplane. Jednako su i kod rta Mikra podignuti opsežni hangari.

Dnevne vijesti.

Pitanje o aprovizaciji Beograda.

Pitanje je o aprovizaciji zaista teško, kada se tiče jednog grada koji broji 50.000 stanovnika, a možda sada već i još mnogo više. Naročito je pak teško i ozbiljno ovo pitanje, kada se pomisli na skućena sredstva, koja stoje na raspoloženju upravi ovdje, pod današnjim prilikama. Pa ipak će se i ovaj teški zadatak povoljno riješiti. Kod kotarskog zapovjedništva (Bezirkskommando) grada Beograda, radi se u miru, ali vrlo agilno, i sa pouzdanjem se može tvrditi, da je uspjeh i sada već postignut. Na raznim krajevima grada otvoreno je pet prodavaonica, i u njima može pučanstvo da nabavi sve potrebne stvari, srazmjerno

za vrlo nisku cijenu. Brašno, sol, krompir, šećer, kafa, pirinač, gris, zejtin i jaja mogu se uvijek dobiti u dovoljnoj količini. Da bi se i siromašnom gragjanstvu omogućilo, da nabavi meso, otkupljuje opština na klanici otpadke od mesa i prodaje ih gragjanstvu u pet otvorenih prodavaonica. I za hljeb se pobrinulo. Opština daje brašno pekarama, koji se obavežu da će mijesiti hljeb i prodavati ga po 60 filira. Počinje zima i osjeća se velika potreba za drvima. Drva prodaje opština, a i magacin za opskrbu (Verpflegungsmagazin des Brückenkopfkommandos). Prodajna cijena za drva utvrđena je sa 23 krune od metra.

Da bi se omogućio dovoz, učinjena je olakšica za dolazak seljana iz okoline, Na dvjema pijacama (Cvetni trg i u okolici Slavije) prodaje se povrće, jaja, razni proizvodi od mlijeka i drugi seoski produkti, tako da je sada već zaveden saobraćaj između grada i okolnih sela, kao u srećnim danima mira.

Za činovnike i činovničke žene.

Sadanja uprava grada Beograda prima na sebe jedan dug, koga bi zaprava imala da isplati srpska država. Pod „srpskom državom“ podrazumijevamo mi one, koji su ovu nesrećnu zemlju doveli do propasti, upropastili je, pa onda sveostavljajući pobjegli odavde.

Ali ovdje je ostao veliki broj ljudi, koji je srpsku državu pošteno služio, a sada je bez ikakvih sredstava i prihoda. O ovim bijednima starati će se uprava grada. Svi srpski državni činovnici i službenici, koji su ostali bez sredstava, zatim porodice državnih činovnika, koje su ostale u Beogradu, kao penzioneri i invalidi, dobijati će redovno mjesečno plaću, upravo penziju. Visina ove penzije, razumije se, da neće dostizati raniju visinu plaće, ali će u svakom slučaju biti dovoljna, da spase od propasti. Zaostale žene činovnika i službenika dobijati će mjesečno onu svotu, koju bi dobijale u slučaju smrti njihovih muževa, kao penziju od srpske vlade.

Uprava grada postarala se i zato, da i onaj, koji nije u mogućnosti svoja potraživanja da dokaže, da bi mogao dobiti pomoć, ipak ne bude lišen mogućnosti da pomoć primi. Uovakvim slučajevima dovoljno je jamstvo općinskog odbora, koje će se izvršiti u formi legalnog protokola, da bi se plaća, zapravo penzija mogla primiti.

Prva isplata izvršiti će se već 4. januara iduće godine, a dalje plaće izdavati će se svakog 2. u mjesecu.

* * *

Sa invazije je ruske vojske u Galiciji, ostalo po gradovima velik broj austrijskih državnih činovnika, osobito mnogo žena i udovica. Ruska se uprava nije starala za ove bijednike. Austrijska se je carska vlada odlučila, da ovim svojim podanicima pomogne, isplatom plaća i mirovina. Ruska je vlada ali putem neutralnih vlasti odgovorila, da će svaku svotu, koja bude u tu svrhu doznačena, konfiskovati.

Ovo donašamo za razliku — a sud neka stvori svatko sam sebi.

Petar Karagjorgjević u Italiji.

Iz Pariza javljaju, da se Petar Karagjorgjević bavi u Italiju inkognito pod imenom generala Topčani, i da je on rekao jednom saradniku „Journal-a“ slijedeće:

Ja ne vodim više glavnu komandu. Prijestoljonasljednik je sada glavni komandant. Ne učestvujem više ni u vladi, vojnik sam samo i moram da slušam zapovjesti“.

Esad paša napušta Drač.

Düsseldorfski „Generalanzeiger“ javlja indirektno iz Milana: „Esad paša je 23. decembra napustio Drač“.

Nar. privrjeda.

Srpske svinje u Drezdenu.

Prema jednoj privatnom brzojavu iz Drezdena, na tamošnjoj gradskoj klanici zaklano je za vojsku 1700 srpskih svinja. Dalji transporti svinja odavde i sa Balkana nastaviti će se ovih dana.

Engleske finansije.

„Agence Havas“ oertava ovako finansijsko stanje u Engleskoj:

„Flote saveznika, koje sprječavaju neprijatelja, da trguje sa inostranstvom, znatno su naudile finansijskom položaju Engleske. Istovremeno se povećavaju i vojske saveznika. Da bi se izvojevala pobjeda, mora se dati potreban novac, da se održavaju velike vojske, i da se pokriju i plate troškovi u inostranstvu za fabrikovanje municije u cijelome svijetu. Na engleskom narodu je, da pruži potrebne ogromne svote novaca, jer engleska industrija nije ništa propatila od invazije neprijatelja, engleske varoši ostale su nepovrjegjene, engleski prihodi se nijesu smanjili, a engleski izvoz je čak premašio izvoz iz 1909. godine. Težak zadatak, da se pruži 40 milijarda za ovu godinu, i 45 milijarda za iduću godinu, nalažu narodu krajnju štednju i udruženje sviju snaga. Ljudi, žene, mladići i djevojke treba da rade samo ono što je potrebno i od opšte koristi, a sve drugo treba da ostave na stranu. Mora se i dalje ići i najveću štednju treba zavesti do krajnjih mjera“.

Treći talijanski ratni zajam.

Kako iz Rima brzojavljaju kraljevim je ukazom naređen upis jednog narodnog petpostotnog državnog zajma. Zajam treba da se amortizuje za 25 godina, ali ne smije prije 1. januara 1926. godine ni u kom slučaju da se konvertuje. Udionice glase na 100, 500, 1000, 5000, 10.000, i 20.000 lira. Upisna stopa je odredjena na 97 $\frac{1}{2}$ %. Upis će se vršiti od 10. januara do 10. februara u Italiji i do 31. marta u kolonijama i inozemstvu, kod konzulata i naročito zato odredjenih banaka. Za realizovanje su ovog zajma sastavljena naročita konzorcija banaka. Vlasnicima udionica posljednjeg narodnog zajma dozvoljeno je zamjenjivanje udionica za nove udionice sa doplatkom 2 $\frac{1}{2}$ %.

Prva su dva ratna zajma Italije u zemlji bili utvrgjeni sa 4 $\frac{1}{2}$ %, sada pak talijanska vlada podiže postopnu stopu na 5%. Upisna stopa od 97 $\frac{1}{2}$ %, u poregjenju sa posljednjim francuskim ratnim zajmom zaključenim sa 5%, a upisnom stopom 88%, vrlo je visoka. U svakom slučaju za upisnike udionica ovog trećeg talijanskog zajma postotna je stopa mnogo povoljnija nego što je bila za upisnike drugog zajma, koji je zaključen sa 4 $\frac{1}{2}$ % postotaka i upisnom stopom 95%. Italija mora dakle, kao i njezini saveznici, kod svakog novog zajma da čini nove ustupke; kod Njemačke i Austro-Ugarske dešava se protivno.

Poznato je, da su oba prva ratna zajma Italije pretrpela neuspjeh, i teške finansijske prilike u kojima se Italija sada nalazi ne obećavaju, ni da će ovaj treći zajam imati uspjeha. Činjenica pak, da je već unaprijed dozvoljeno upisnicima drugog ratnog zajma, da svoje udionice zamjene za udionice ovog trećeg zajma sa doplatkom 2 $\frac{1}{2}$ %, takogjer daje lijepu sliku očajnog finansijskog položaja u kome se Italija nalazi.

Primanje kod Gjeneralnog gouvenera.

Njegova Preuzvišenost Gjeneralni gouvener primio je jučer 30. decembra odbornike beogradskog pravoslavnog sveštenstva i članove občinske uprave beogradske, koje je predvodio komandant sreza beogradskog.

Starešina ovih odbornika živo je zablagoario Njeg. Preuzvišenosti za pravičan i dobar postupak cesarske i kraljevske vojske i njezinih komandanata s narodom. Takodjer je zamolio Njeg. Preuzvišenost, da ne sumnja u dobru čud srpskog naroda prama novom gospodararu. U kratko i vojnički odgovori Njeg. Preuzvišenost u srpskoj reči, koji govor deputacija ponovno sa „Živio“ prekine. Osobit utisak učini oštar naglasak, da politike i partizamstva više nesme da bude i da će cesarska i kraljevska uprava samo koristan rad dozvoljavati. Iza tog razpita se Njeg. Preuzvišenost kod starešina sveštenstva i občine o gospodarstvenim i ekonomnim prilikama naroda i kako i gdje da se pomogne sirotinji.

Najnovije brzojavne vijesti.

Borbe na besarabijskoj granici.

Budimpešta, 30. decembra.

Ratni dopisnik „Pester Lloyd“ brzojavlja iz Czernowicze:

Od Božića su borbe na besarabijskoj granici prosto užasne. Rusi su koncentrirali u prostoru od 5 kilometara 200 topova i tri pješacke divizije. Do sada su Rusi uzastopce jurišali četrnaest puta. Naše čete — Bošnjaci i Hrvati — bore se ko lavovi. Ruski su gubici veliki, osobito je stradala odeska pukovnija. Zarobljenici iskazuju, da je palo mnogo viših ruskih časnika. Ruske su granate padale i na rumunjsko zemljište.

Pomorski boj.

K. B. Beč, 30. decembra.

27. izjutra, jedna flotila sastojeća od pet razorača i krstaša „Helgoland“ uništila je francusku podmornicu „Monge“. Dva časnika i 15 vojnika zarobljeno je. Zatim su u pristaništu kod Drača svojom vatrom potopili jedan parobrod i jednu jedrenjaču, i učukali vatru nekoliko obalnih baterija. Pri tom su dva naša razorača naišli na mine. „Lika“ je potopljena, a „Triglav“ je teško oštećen, najveći je dio momčadi spasen, „Triglav“ je odvučen, ali je poslije nekoliko časova morao da bude potopljen, jer je više neprijateljskih krstaša i razorača zagrozilo odstupnicu cijele flotile. Naša flotila vratila se u luku; izmegju neprijateljskih brodova primjećeni su samo engleski krstaši tipa „Bristol“ i „Falmouth“, kao i francuski razorači tipa „Bouclier“.

Ces. i kralj. zapovjedništvo mornarice.

Nepriatika Engleske.

Situacija postaje sve kritičnija.

K. B. London, 29. decembra.

Parlamentarni suradnik „Temis“-a javlja za jednu ministarsku sjednicu engleske vlade, koja je juče održana i na kojoj se savetovalo o agitaciji za upis u englesku vojsku. Situacija je kritična, i neki ministri nastojavaju na tome,

da se obavezna služba u vojsci odmah zavede, jer će samo tako Asquith biti u mogućnosti, da održi svoja obećanja. Drugi pak hoće neoženjenima još jednom da dadu priliku, da se dobrovoljno upišu. Suradnik misli, da će Asquith pokušati da održi svoje obećanje, a ipak da spriječi ostavku nekoliko ministara. Izgledi pak zato bili su jučer vrlo nepovoljni.

Putnik je bolestan.

K. B. Beč, 31. decembra.

Pariski „Figaro“ javlja iz Skadra, da je Putnik, po ljekarskom savjetu napustio vođenje operacija, da bi se mogao odmoriti. Raniji šef prve armije general Mišić zastupa Putnika u dužnosti generalisima.

Grčka vojska.

K. B. Atena, 31. decembra.

Vojnici iz godišta 1892. biti će pušteni kućama 15. januara. Istodobno biti će pozvani pod zastavu vojnici iz tri još neregistrovanih godišta.

„Balkanzug“

K. B. Breslau, 31. decembra.

Željeznička direkcija saopštava, da „Balkanzug“ Berlin—Beč—Carigrad za sada još nije pušten u saobraćaj. Megjutim je utvrgjeno, da se ovaj novi voz u najkraćem vremenu pusti u saobraćaj.

Balkanske vijesti.

General Mackensen u Sofiji.

Na 29. je ov. mj. stigao u Sofiju feldmaršal Mackensen, vrhovni zapovjednik savezničkih austro-ugarskih, njemačkih i bugarskih četa na Balkanu. Feldmaršal je svečano dočekan na kolodvoru. Posjetio je austro-ugarsko i njemačko poslanstvo, pa je primljen od kralja Ferdinanda u audijenciju.

Grčka komora.

Nova će se grčka komora sastati poslije pravoslavnih božićnih praznika i to oko 24. januara 1916.

Poslanik Filaliti u Ateni.

Bivši rumunjski poslanik na beogradskom dvoru, Filaliti, koji je prilikom bejega diplomatskog zbora iz Srbije, potražio skloništa u Solunu, otišao je sada iz Soluna u Atenu.

Rusija i Balkansko bojište.

„Deily Telegraph“-u brzojavljaju iz Petrograda, da je Rusija poslije zrelog premišljanja zaključila, da ne preduzima nikakvu neposrednu vojnu akciju na Balkanu protiv bugarskog zemljišta.

Političke vijesti.

Odbijeni ruski napadi na besarabijskoj granici.

U dodunu posljedne naše vesti o borbama na besarabijskoj granici brzojavljaju sada još iz černovica „Pester Lloyd“-u:

„Neprijateljska ofanziva, protiv položaja na besarabijskoj granici, koja je otpočela još na Božić, nastavlja se i sada. Pod neprekidnom vatrom teške artilerije vrši se juriš za jurišem i svi očajni pokušaji neprijatelja, da prodrenapredsprječeni su od naših hrabrih četa. Poslednja 24 sata vrše neprijatelj neprestanu brzu vatru, koja se jasno čuje

u Černovicu. Jako je neprijatelj žrtvovao veliki broj ljudi i municije, ipak su svi njegovi napadi propali. Naše su čete do sada već odbile osam velikih ruskih jurisa.

Buri na sueškom kanalu.

„Baseler Nachrichten“ javljaju, da je na sueškom kanalu stiglo više burskih pukovnija iz južne Afrike.

Trgovački život u Beogradu.

Može se već govoriti o razviću trgovačkog života u Beogradu. Nije više ništa čudno, kad se otvori koji dućan u Beogradu, jer se odobrenja za otvaranje dućana daju svima trgovcima, koji to zatraže. Mi se sjećamo, da je još prije vrlo kratkog vremena bilo čitavih ulica, u kojima nije bio otvoren ni jedan dućan; a kada bi se gdje i našao otvoren dućan, zastajali bi svi, da sa čugjenjem posmatraju ovu neobičnost.

Pučanstvo je brzo uvidjelo, da je želja novih vlasti, da, koliko je god moguće izigju na susret dajući odobrenja, da se dućani otvaraju i da je rentabilno stare dućane otvarati, pa i nove dućane uređivati.

Uprava grada Beograda (Bezirkskommando), uzela je stvar u svoje ruke, i učinila je sa svoje strane sa revnošću i blagonaklonošću sve što se moglo učiniti. Do sada je uprava grada dala odobrenja za otvaranje ovih radnja: pivovara, skladišta piva, pekarna, mesarna, bakalnica, i delikatesnih radnja, kuhinja, kafana, knjižara i radionica krojačkih, obučarskih i manufakturnih.

Pada u oči, da su iz ove liste izostale restauracije i velike kafane, čija se potreba ovdje vrlo osjeća. Sposobni gostioničari, koji raspolažu sa dosta kapitala, treba da se obrate ovdašnjoj gradskoj upravi, i ona će im zacijelo izići u svemu u susret, da se i ova opšta potreba zadovolji. Oni pak, koji se riješe, da pristupe otvaranju restauracija i velikih kafana ovdje, neće pogrešiti u svome računu.

Trgovački život razvija se i nadalje sve u Beogradu. Tako se govori, da će skorih dana početi da radi u Beogradu i jedna fabrika čokolade, a ugarsko bankovno Dioničarsko Društvo, kome je povjerena monopolna prodaja soli, otvoriti će nekoliko prodavnica, u kojima će se prodavati ovaj važni artikal. I prodaja duvana regulisati će se u najkraćem vremenu.

To je u glavnim crtama slika današnjeg trgovačkog života Beograda. Jasno je, da se primjećuje već opšti polet, i da pučanstvo zrelije počinje razumijevati namjere vlasti. A kada pučanstvo ide ruku pod ruku sa vojnim vlastima za podupiranje opšteg dobra, onda uspjeh ne može izostati.

Razne vijesti.

Pomoć makedonskim muslimanima.

Carigradski list „Tasvir i Eskiar“ opisuje muke i nevolje makedonskih muslimana za vrijeme balkanskog, a i ovog posljednjeg rata, pod srpskom vlašću i ističe mišljenje, da će biti nedovoljna pomoć, koju će makedonskim muslimanima moći da pruži bugarska vlada. Zato isti list predlaže da pruže svoju pomoć i Carigrad, Beč i Berlin i da se prije svega pošalje u Makedoniju jedna misija crvenog polumjeseca i crvenog krsta sa zadatkom, da ispitaju položaj i stanje muslimanskog življa.

Velika studen.

U Švedskoj, Norveškoj i Finskoj, pa u Danskoj i Ruskoj Poljskoj vlada neobično velika studen. U Norrandu se je živa smrznula u toplomerima. U svim tim krajevima iznosi temperatura 20—50 gradi Celzija ispod ništice.

Osram- v zarulje

svijetle najbolje, pa
su i najtrajnije.

CARO I JELLINEK DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I., Deutschmeisterplatz 4.

rodužnice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst
preuzimaju prevoze sviju vrsti u bal-
kanske države.

Upute badava.

**Moja kemička čistiona i bojadisaona od-
jela, opet je za moje mušterije otvorena.**

Anton Kellner

Bojadisar i kemički čistilac.

— BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. —

Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

SARDINE U ZEJTINU

sviju sorta, haringe, južno voće, razne
konzerve, tijesto za supu a la Maggi
po 5 hellera, čaj i kafu prodaje po
najpovoljnijim cijenama

J. FREUND, PRAG

Karolinenthal Palackystrasse Nr. 1.

**Srpski, njemački, francuski i engleski jezik
predaje**

dugogodišnja nastavnica.

Posebni i opšti časovi.

Zapitati usmeno ili pismeno od 2—3
sata Dobračina ulica 3, ili knjižara MITA
STAIĆ knez Mihajlova 8.

Ratna pošta.

Tražim svoju ženu Katarinu Vrško
staru 56 godina i moju kćer Tereziju, staru
14 godina, koji su prilikom evakuisanja Beograda
od strane srpske vojske, otišli odavde neznam
kud. Molim svakog, koji bi ma šta o njima znao
da me izvesti, za što ću mu biti veoma zahvalan

Vrška Gyula, Beograd.

Zlatiborska ulica 14.

Molim moju majku

**Mariju S. Cvetkovićku,
Malićanin**

koja se sada nalazi u Trsteniku, da se što
pre vrati kući u Beograd. Ja sam zdrava
i radim u mojoj kafani.

Olga D. Gjorić.

v
Covjeksrednjih godina, sa tr-
govač-
kim o-
brazovanjem, potpuno vičan njemačkom je-
ziku i pismu, traži mjesto.

Za adresu upitati u upravi ovoga lista.

Dve elegantno namještene sobe,

sa uporabom kuhinje, izdaju se odmah.
Stan se nalazi u sredini varoši. Upitati
pod šifrom „Centrale Lage“ u upravi.

Beogradske Novine

„Beogradske Novine“ će donošati ratne izvještaje austro-ugarskog,
njemačkog, turskog i bugarskog glavnog stožera, kao i vijesti iz neprijatelj-
skih zemalja.

„Beogradske Novine“ će izvješćivati o svim važnim događajima
tu i inozemstva sa osobitim obzirom na osvojene zemlje. Ponajveću će
pažnju obraćati gospodarskim prilikama u zemlji.

Ovaj program garantuje „Beogradskim Novinama“ najveće pro-
širenje, što će osobito koristiti onima, koji će u „B. N.“ oglašivati.

Dopise prima rado uprava lista.

„Beogradske Novine“ izlaziti će za sada

==== tri puta u sedmici ====

i to:

utorkom, četvrtkom i nedjeljom

Uredništvo i uprava: Beograd, ulica Čubrina 3.

Štampanija: ulica Vuka Karadžića 26.